

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Ameryka. — Portugalia. — Hiszpania. — Anglia. — Francya. — Włochy. — Niemce. — Prusy. — Dania. — Turcya. — Wiadomości handlowe.

Monarchya Austryacka.

Elzecz urzędowa.

Lwów, 6. czerwca. Dnia 6. czerwca 1851 wyjdzie w c. k. galicyjskiej drukarni rządowej i będzie rozdany X. zeszyt dziennika rządowego ustaw krajowych dla kraju koronnego Galicyi.

Lwów, 28. maja. Gmina miasta Halicza w obwodzie Stanisławowskim zobowiązała się dla założenia szkoły dla dziewcząt w Haliczu pokryć wszelkie koszty zaprowadzenia i utrzymania tej szkoły w kwocie rocznie po 230 zlr. m. k. z dochodów miasta.

C. k. krajowa władza szkolna wydała dla zaprowadzenia nauk w tej szkole z początkiem następującego roku szkolnego potrzebne rozporządzenia i ma sobie za miły obowiązek tę dążność rzeczonoj gminy ku podniesieniu nauki ludu podać z uznaniem do wiadomości publicznej.

Sprawy krajowe.

(Wiadomości potoczne z Wiednia.)

Wiedeń, 2. czerwca. Jego Mość Cesarz Franciszek Józef przyjmował wczoraj przed południem w Pradze c. k. władze wojskowe i cywilne, a po obiedzie udał się konno do parku, gdzie zgromadzona licznie publiczność witała monarchę radośnemi okrzyki. Wieczorem było miasto oświetlone, a na wyspie strzeleckiej spalono ognie sztuczne. Dziś przedpołudniem udał się Jego ces. Mość w towarzystwie Ich królewicz. Mości Wielkiego księcia heskiego i księcia Alberta z Saksonii na plac inwalidów, gdzie się odbyła rewya wojskowa, a o godzinie kwadrans na 11 odjechał osobnym pociągiem do Wiednia.

— Kroacko-slawońska komisya dla organizacyi sądownictwa wydała rozporządzenie do wszystkich sądów krajowych w tym kraju koronnym, aby wszyscy mieszkający w siedzibach sądów krajowych adwokaci podług porządku alfabetycznego zastępowali i bronili znajdujących się przy tych sądach więźniów. Stosownie do tego rozporządzenia spisał zagrabski sąd krajowy wszystkich znajdujących się tam adwokatów, z czego się pokazuje, że w Zagrabiu mieszka 152 adwokatów, z których 66 zostaje w służbie publicznej.

— Nadsyłane do ministerium doniesienia z różnych okolic państwa o stanie zasiewów tegorocznych są w ogóle zaspokajające, a chociaż niemierna się spodziewać bardzo obfitego żniwa, jednakowo pokazuje się ze wszystkich doniesień, że przy regularnym rozwijaniu się zasiewów, zbiory tegoroczne dość pomyślnie wypaśćby powinny. Tylko winogrona mogłyby ucierpieć na tym bardzo, jeźliby przymrozki terazniejsze potwały jeszcze dłużej.

— Listy z Odessy donoszą, że zaprowadzona przez austryackie towarzystwo żeglugi parowej na Dunaju, pośpieszna żegluga między Wiedniem, Odessą i Redut-Kale (dla przesłerek do Transkaukazyi i Persyi) znalazła tam bardzo dobre przyjęcie. Przyspieszenie posłerek w porównaniu z dzisiejszym czasem jest znaczne, albowiem za pomocą żeglugi tej dostają się teraz towary z Wiednia do Odessy za 22 a do Redut-Kale za 37 dni.

— Książki wędrownie, które dotychczas wydawano czeladzi rzemieślniczej, mają być zmienione zupełnie. Nietylko dotychczasowe opisanie osoby, ale i zawarte w nich odwieczne nauki i przestrogi mają być zastosowane do stosunków tegoczesnych, i dlatego też nastąpi wkrótce nowe wydanie tych książek. (L. k. a.)

(Wyjazd Jego Mości Césarza z powrotem.)

Ołomuniec, 1. czerwca. Dopiero wczoraj o szóstej godzinie wieczór rozeszła się wieść o odjeździe Jego ces. Mości, gdyż przez cały dzień utrzymywano, że odjazd jest odłożony; jakoż w samej rzeczy o jedenastej godzinie w nocy wyjechał Cesarz z Ołomuńca, zabawiwszy całe ośm dni w miejscu, gdzie objął rządy swe go państwa. Jego ces. Mość odprowadzony był przez wszystkich dygnitarzy naszego miasta aż do dworców kolei, i udał się drogą do Pragi. Dostojny Ojciec Césarza, Arcyksiążę Franciszek Karol, powrócił z Ołomuńca prosto do Wiednia. — Z najjaśniejszym Cesa-

rzem i dostojnymi jego Gośćmi pojechał także prezydent ministrów. Dnia wczorajszego gdy Cesarz z swymi Gośćmi, Wielkim księciem Hessen-Darmstadt, z Albertem księciem saskim itd. zwiędził nowo wybudowane cytadela twierdzy, po skończonym obiedzie, na który prócz znakomitości miasta byli także wezwani niektórzy obywatele, wyprawiono w iluminowanym teatrze świetne widowisko.

Dziś przedpołudniem opuścili inni goście z obcej jeneralityi itd. nasze miasto. — Cesarz rosyjski pozostawił tu znaczne dobroczynne datki; i tak służba ces. domu otrzymała 1500 sztuk dukatów, z grenadyerów pełniących przy zamku służbę otrzymał każdy po sbr. rublowi, podoficerowie ich otrzymali każdy po dukacie. Skoncentrowane w obozie wojska dostały 3dniowy zółd gratis.

(List własnoręczny J. M. Cesarza do Namiestnika Morawii.)

Ołomuniec. Najjaśniejszy Pan raczył do mnie wydać następujący, najwyższy list własnoręczny:

„Kochany hrabio Lazański!

Mieszkańcy stołecznego miasta Ołomuńca, dali tyle dowodów lojalnego zachowania się i przywiązania, kiedym z Jego Mością Cesarzem rosyjskim pośród nich bawił, że im z ukontentowaniem za to Moje względy wyrażam.

Również z przyjemnością postrzegłem gotowość, z jaką wypełniały gminy włożone na siebie obowiązki co do kwaterunku skoncentrowanego około Ołomuńca wojska.

Polecam Panu, abys tak mieszkańcom Ołomuńca jako też właściwym gminom oświadczył Moje względy i zupełne ukontentowanie. Ołomuniec, 31. maja 1851.

Franciszek Józef, m. p.

(Ogłoszenie nowo-mianowanego cywilnego i wojskowego gubernatora Siedmiogrodu FML. księcia Schwarzenberga.)

Hermansztadt, 26. maja. *Siebenb. Bote* zawiera następujące ogłoszenie:

„J. M. Cesarz raczył mnie najlaskawiej mianować następcą mego szanownego towarzysza broni, fml. barona Wohlgenuth, którego chwalebna czynność przerwała śmierć zawczesna. Objąłem więc kierunek spraw jako wojskowy i cywilny gubernator wielkiego księstwa Siedmiogrodu, tudzież komendę 12go korpusu armii. Siedmiogrodzianie! Nie zapoznaję trudności mego zadania; wszakże dobra chęć i wgląd ściślejszy obznajomią mnie wkrótce z prawdziwymi potrzebami tego kraju koronnego, aby według instytucyi obejmujących całą monarchyę ułatwić pożądane rozwiązanie. Wasze zaufanie, Wasza pomoc ochocza przyczynią się znacznie do poparcia tego dzieła, a Wasze uprzejme przyjmowanie mnie od czasu mego tutaj przybycia, utwierdza mnie w tych oczekiwaniach. Z prawdziwem jednak ubolewaniem spoglądałem podczas przejazdu mego i zwiedzenia niektórych stron tego błogosławionego zresztą kraju, na pojawiające się tu-owdzie lekceważenie obcej własności, na ciągłą jeszcze nieufność i wzajemne ścieranie się różnych narodowości, co wszystko pogorsza tylko skutki rewolucyi i wojny domowej i jątrzy dawne rany. Pierwszem mojem zadaniem będzie przeto, przywrócić powszechnemu prawu najzupełniejszą powagę, krajowi pożądaną spokojność i porządek i każdemu z osobna zabezpieczyć to wszystko, co mu się według praw i słuszności należy. Jestto szczerem usiłowaniem rządu, przy sumiennem poważaniu każdej narodowości zając się dobrem tego kraju koronnego w interesie ogółu monarchyi. Musiałbym więc użyć całej surowości przeciw tym wszystkim, którzyby śmieli wzniecać nieufność przeciw rządowym rozporządzeniom, lub pod jakimkolwiek bądź pozorem rozszerzać nieukontentowanie lub nieład. Siedmiogrodzianie! Z ufnością staje pośród Was, okażcie mnie równą szczerłość i dobre chęci. Z radością i dobrą otuchą rozpoczynam moje działanie. Hermansztadt, 25. maja 1851. C. k. wojskowy i cywilny gubernator Siedmiogrodu, FML. i komendant korpusu armii, Karol książę Schwarzenberg.“

(Kurs wiedeński z 3. czerwca 1851.)

Obligacye długu państwa 5⁰/₀ — 96¹/₃; 4¹/₂⁰/₀ — 84¹/₁₆; — 4⁰/₀ 75³/₄. 4⁰/₀ z r. 1850 —; 2¹/₂⁰/₀ —; wylosowane 4⁰/₀ —. Losy z r. 1834 —; z roku 1839 299¹/₁₆. Wied. miejsko bank. 2¹/₂⁰/₀ —. Akcye bankowe 1302¹/₂. Akcye kolei północ. 1302¹/₂. Głognickiej kolei żelaznej —. Odenburskie 120. Budwejskie Dunajskiej żeglugi parow. 549. Lloyd —.

Ameryka.

(Wiadomości z Nowego-Jorku.)

Nowy-York. Jak znaczny jest napływ cudzoziemców w tym roku, można zdać wnosić, że od ostatniej soboty do wczoraj, a zatem w czterech dniach, przybyło tu 1384 osadników, a to na sześciu okrętach, z tych jeden jest z Bremem, jeden z Havre, a drugie

z Liwerpola i Limerick. — Posłano ztąd trzech najzdolniejszych urzędników policyi do Londynu dla dawania specjalnie baczości na rzezimieszków, którzy się ztąd umyślnie do Anglii udali. Zresztą zapal do zwiedzania przemysłowej wystawy świata jest jeszcze ciągle tak wielki, jak się można było spodziewać przy rozmaitych spekulacyach, które ta wystawa wywołała. — Z okolic południowych nadchodzą smutne wiadomości o niepokodzie. Pierwsze dnie maja w Nowym Orleanie były bardzo zimne i dżdżyste. W Aalbama, Kentucky, Missyssiipi i Tennessee wyginęły zupełnie młode plantacje bawełny, a roślina tytoniu nadzwyczaj ucierpiała. — W kończącym się z 31. marca ówierócru wynosiły przychody Stanów Zjednoczonych 15,604,117 dolarów, a wydatki 10,847,698 dolarów, ztąd okazuje się przewyżka 4,756,419 dolarów. Rzecz naturalna, że główny dochód był z cła więcej niż czternaście milionów.

Portugalia.

(Nowy gabinet portugalski.)

Lizbona, 23. maja. Nowy gabinet już się utworzył, i składa się wyłącznie z samych tylko progresistów. Margrabia *Loulé* był dawniej gubernatorem w Koimbra za junty w Oporto; *Souer* był członkiem gabinetu Palmelli 1846; *Franzini* wstąpił do tego gabinetu po podpisaniu protokołu z 1847 wraz z pp. Mallo i Carvalho; *Postana* był przez krótki czas ministrem marynarki w gabinecie Cabrała 1842 i pod jeneralnym gubernatorem Indyi portugalskich. Gdyby pozyskano dla gabinetu takich mężów jak Lavradio lub Magalhaes, możnaby utrzymać na wodzy progresistów, którzy najprzód żądali abdykacyi królowy, teraz zaś powszechnego prawa wyborczego i zreorganizowania izby parów, tudzież rady państwa. Nie sądzą jednakże, aby przeciw tym korporacyom wydano dyktatoryczny wyrok. Spodziewają się wszakże mianowania komitetu dla wypracowania dwóch projektów, z których jeden opierać się ma na zasadzie bezpośrednich wyborów, drugi zaś na zasadzie pośrednich, dla podania kortexom w miejsce przedłożonego już pierwój projektu w tej mierze.

Hiszpania.

(Wiadomości bieżące z Madrytu.)

Madryt, 22. i 23. maja. Słychać, że na ten raz postanowiono nieotwierać izb mową od tronu. Ministerjum lęka się podobno takiego rodzaju dyskusyi. Błogosławiony stan królowy i wyraźna wola jej w tej mierze służą za powód temu postanowieniu. Dziennik *Clamor publico* skonfiskowano dziś znowu. — Studenci wysłali do rządu protestacyę przeciw podwyższeniu taksy od zapisu; lecz pomimo nadzwyczajnego wzburzenia między nimi niezostał bynajmniej zakłócony spokój w uniwersytecie.

— Gazeta urzędowa ogłasza dekret mianujący pana Candido Nocedal podsekretarzem państwa w ministerstwie spraw wewnętrznych. — *Heraldo* podaje liczbę konserwatystów, nieprzyjaźnych ministerstwu na 48, a progresistów na 46. — Depesza jeneralnego kapitana wysp Filipińskich potwierdza wiadomość o zwycięstwie Hiszpanów nad korsarzami z Jolo. Wszystkie twierdzy, które od 200 lat służyły korsarzom za przytułek, zniszczono do szczytu. Ze strony hiszpańskiej zginęło 34, a 84 ludzi zostało ranionych. (G. Pr.)

(Wiadomości z kolonii hiszpańskich.)

Madryt, 8. maja. Jeneralny kapitan wyspy Kuby żąda dalszych posiłków w okrętach i ludziach, a rząd kłopotuje się tēm bardzo, bo jeźliby wypełnił to żądanie, natenczas ustałyby prawie całkiem — uszczuplone już i tak w ostatnich czasach — dochody z tēj bogatēj wyspy, któremi dotąd znaczną część wydatków publicznych pokrywano. Podług wiarogodnych doniesień z innej strony jest terazniejsza załoga wyspy aż nadto dostateczną do tēj obrony; lecz jeneralny kapitan jest bratem jenerała Concha, który może stać się kiedyś następcą Narvaeza, jeźliby taka sama dyktatura wojskowa jak w roku 1848 jeszcze raz okazała się potrzebną, i dlatego to uznaje rząd za stosowne, postępować bardzo ostrożnie z tą familią. — Dotychczas niedowiedzieliśmy się nie jeszcze o skutku zamierzanēj na Filipinach wyprawy przeciw Sultanowi w Jolo na wyspie Mindanao. (Droga telegraficzna nadeszło doniesienie, że gubernator wyspy Manila zdobył szturmem Sulu, czyli jak Hiszpanie piszą, Jolo i wygnał ztamąd Sultana.) Wyspa ta należała zawsze do Hiszpanii, a sultan jej mianował się w wydawanych od siebie paszportach, firmanach itp. lennikiem króla hiszpańskiego; nadto zostawała ta wyspa dawniejszemi czasy pod zarządem namiestnika (Gefe) hiszpańskiego, który rozporządzał także małą siłą zbrojną. Oprócz tego była wyspa ta przepelniona misyonarzami jezuitów hiszpańskich, którzy tam największy wpływ wywierali; lecz po zniesieniu zakonu tego w kraju macierzystym ustały także misye jego w zamorskich posiadłościach hiszpańskich. Hiszpania posiadając przed 30 laty bardzo rozległe kolonie, niezwracała wówczas tākij uwagi na pomniejsze wyspy, na jaką zastugiwały; szczególnie zaś zaniedbywała bardzo odległe Filipiny, a pomiędzy temi najbardziej oddaloną najwięcej od gubernium w Manilla wyspę Mindanao. Dopiero przed kilkoma laty przypomniał rząd hiszpański sultanowi w Jolo jego dawną zawisłość od Hiszpanii; lecz Anglicy, porównyując małą wartość swēj nowēj posiadłości Hongkong w Chinach z nader urodzajną ziemią Filipinów, zaczęli używać różnych sposobów machiawelskich, aby się usadowić na tych wyspach. Przed dwoma laty pojawił się okręt angielski w Jolo, i zawarł traktat handlowy z sultanem, w którym tenże królowę hiszpańską uznał za władczynię swojā. Przeciw temu nieprawnemu krokowi Anglików protestowała Hiszpania i wysłała wojska dla zajęcia

wyspy, do czego pomimo 300,000 ludności jej 5—6000 ludzi stanowią siłę aż nadto dostateczną. (Austria.)

Anglia.

(Izba niższa. — Lód z pary wodnēj.)

Londyn, 27. maja. Na dzisiejszēm posiedzeniu izby wyższej zaproponował lord *Ellenborough* prosić królowę za pomocą adresu, aby kazała przedłożyć izbie wszystkie papiery tyczące się zezbranego w Pendzabie łupu. Jego zdaniem zostało wojsko przy tēj sposobności pokrzywdzone i dlatego żałuje on, że odstąpił od dawniejszego wniosku swego w tym względzie. Lord *Broughton* odpowiedział na to, że wszystkie papiery niemogā być przedłożone, niektóre zaś z pomiędzy nich są każdego czasu do przejrzenia.

— Wjednym z bufetów pałacu krzysztalowego można się przypatrzeć teraz, jak z pary wodnēj robi się lód za pomocą pary. Aparat (wynaleziony przez pana Mastres) wyrabia w przeciagu kwadransa 100 kwart lodów różnego gatunku, i rozszērza przytēm dokoła bardzo miły chłódek. Urządzenie to jest stosunkowo bardzo tanie, i nawet na mniejszy użytek przydatne; aparaty dla użytku domowego znajdują się na wystawie.

(Rozprawy w izbie niższej.)

Londyn, 28. maja. Na początku dzisiejszego posiedzenia izby niższej wniósł p. *Baillie* jako prezydent komisyi zajmującej się rozpoznaniem zaszczości na wyskie Ceylon mocye, według której gubernatorowi wyspy, lordowi *Torrington* wyrażona ma być stanowcza nagana za popełnione przy owēj sposobności okrucieństwa; również surowa nagana także ministrowi kolonii, lordowi *Grey* za to, że pochwalał zachowanie się lorda *Torrington*.

Torrington znalazł w panu *Marphy* i lordzie *Grosvenor* wymownych obrońców, podczas gdy *Hume* i inni silnie popierali mocye. Debata nieskończyła się jeszcze na dzisiejszēm posiedzeniu. (B. Z.)

(Depesza telegraficzna.)

Londyn, 30. maja. W izbie niższej, gdzie się w kwestyi wyspy Ceylon spodziewano wotum nagany dla ministerstwa, otrzymało ministerjum większość 86 głosów. (B. Z.)

Francya.

(Posiedzenie zgromadzenia narodowego z d. 28. maja.)

Paryż, 28. maja. Przy otwarciu dzisiejszego posiedzenia złożono około 20 petycyi, żądających albo poprostu rewizyi konstytucyi, albo zniesienie artykułu 45go, albo też przedłużenia prezydentury Ludwika Napoleona, na które-to ostatnie odpowiedziała lewa strona okrzykiem: „To buntownicze żądanie!“ Jeden z członków lewēj strony przedłożył petycyę przeciw ustawie z 31. maja. Po założeniu protestacyi przez pana Clary w imieniu 2go batalionu gwardyi ruchomēj, którym dowodził, przeciw twierdzeniu jenerała Gourgaud, przypisującemu gwardyi narodowēj zasługę, że na dniu 15. maja 1848 wyparła insurgentów z sali zgromadzenia konstytucyjnego, toczono dalej drugą obradę nad ustawą o gwardyi narodowēj. Przy końcu posiedzenia przedłożył Moulin sprawozdanie wydziału dla wniosków Moulina i Morina. Wydział zaproponował zgromadzeniu narodowemu następującą uchwałę: 1) Wnioski względem rewizyi konstytucyi będą odsyłane do osobnej komisyi, która ma być mianowana w wydziałach w 8 dni po złożeniu pierwszego wniosku, a najdalej w przeciagu miesiąca musi przedłożyć sprawozdanie swoje. 2) Każdy wniosek względem rewizyi, odrzucony przy pierwszēj obradzie, może dopiero po upływie 3 miesięcy być powtórnie wniesiony, i odesłany będzie do nowomianowanēj komisyi, która oceniać będzie także wszystkie w przeciagu tego czasu wniesione projekta rewizyi. — Uchwałę tę uznano natychmiast za naglącą i wyznaczono dyskusyę na przyszłą sobotę, to jest na dzień 31. maja.

— Dziś zaczęto zgromadzenie ustawodawcze trzeci rok istnienia swego; dziś zatem może po raz pierwszy obradować podług konstytucyi nad kwestyą rewizyi. Dopokąd zgromadzenie niedopusci się wyraźnie kroku samowolnego, (a nam się zdaje, że znaczna większość jego członków nie ma najmniejszēj chęci do tego), dopóty będą musiały wszystkie wnioski i obrady krążyć około artykułu 111go najwięcej z odniesieniem się do poprawki pana Dupin, opartēj na artykule 1, to jest na wyłącznej udzielności ludu. Główną rzeczą jest to, że w obydwóch razach, to jest, czy nowa konstytuanta zwołana, czy naród sam do poprawienia konstytucyi wezwany zostanie, tylko większością trzech czwartych części głosujących coś stanowczego o rewizyi uchwalonēm być może, i że przeto lewa strona, jak to niedawno pan Pascal Duprat powiedział, trzyma węzeł tēj sprawy w swōjēm ręku. (G. Pr.)

(Projekt organizacyi gwardyi narodowej w „Journ. de Debats.“ — Nowa forma wniosku względem rewizyi konstytucyi przyjęta na stowarzyszeniu rue Rivoli.)

Paryż, 27. maja. Mówią, że jeneral Grammont przedłożył na żądanie prezydenta swój wniosek, aby tylko ochotników przyjmowano do służby w gwardyi narodowej. *Journal des Debats* ogłasza dziś nadesłany mu projekt organizacyi gwardyi narodowej, który pochwała bezwarunkowo. Projekt ten zawiera następujące punkta główne: 1) Ogólne musztry pod kierunkiem nauczyciela wojskowego, opłaconego z kar pieniężnych lub z osobnego podatku. 2) Uzbrojenie ma być ograniczone na 5 do 7 procent całej ludności. — 3) Kary pieniężne za wszelkie przekroczenia od 1 do 100 franków. 4) Areszt w sztokhauzie za wystąpienie w uniformie po za służbą lub

buntownicze okrzyki w szeregu. — 5) Proces przed sądem asyżów za wystąpienie z bronią po za służbą i popełnione przytem gwałty.

— Stowarzyszenie z ulicy rue des Pyramides przyjęło na wczorajszym posiedzeniu swoim nową redakcyę wniosku względem rewizyi, następującej treści: „Podpisani reprezentanci pragnąc wrócić narodowi prawo wykonywania swej udzielności, mają zaszczyt przedłożyć wniosek zgromadzeniu, aby życzenie względem rewizyi konstytucyi wyrzeczone zostało.“ Dotychczas jest układ ten stanowczy. W sali konferencyjnej zgromadzenia narodowego mówiono dziś, że Broglie miał wczoraj w rue des Pyramides zaproponować taką redakcyę wniosku, któraby żądała modyfikacyi całej ustawy konstytucyjnej. Przyjęta redakcyja wyszła od pana Coquerel. Słychać jednakże, że niektórym członkom niepodoba się już wczorajszy układ, ponieważ „zupełna udzielność“ mogłaby lewej stronie podać broń do ręki, i w istocie odwołano już kilka podpisów. Zdaje się, że ostatnia redakcyja znowu zmienioną zostanie. *National* oświadcza dzisiaj, że chociażby nowa ustawa wyborcza znieśiona została, sprzeciwiać się będzie rewizyi konstytucyi, chociaż niejedno, jak np. prezydenturę, radby wykreślić z konstytucyi. (P.S.A.)

(Depesza telegraficzna.)

Paryż, 31. maja. Legislatura zajmowała się propozycjami deputowanych *Morin* i *Moulin*, względem utworzenia specjalnej komisji dla wniosków o rewizyi. (Br. Z.)

Włochy.

(Traktaty handlowe. — Stan rzeczy w Nizza.)

Turyń, 25. maja. Do wspomnianych traktatów handlowych, które Sardynia w ostatnich miesiącach zawarła z państwami zagranicznymi, dodano nowy, to jest traktat z państwami niemieckiego cłowego związku. Traktat ten, który minister handlu przedłożył wczoraj izbie deputowanych, oznaczają wprawdzie tylko za dodatkową konwencyę do traktatu handlu i żeglugi z 23. czerwca 1845, jednakże podaje on tę ostatnią tak ważnym modyfikacyom w znaczeniu zbliżającym się do systemu wolnego handlu, że oznaczenia konwencyi dodatkowej nie należy brać dosłownie. Stypulowany z Szwajcaryą traktat handlowy otrzymuje dopiero teraz całe swe nadzwyczajne znaczenie. Równocześnie przedłożył wczoraj minister handlu dodatkowy artykuł do handlowego traktatu z Francją. Izba senatorów debatowała przez trzy posiedzenia nad handlowymi traktatami z Belgią i Anglią. Handlowy traktat z Belgią przyjęto wczoraj 40 głosami przeciw 15, a handlowy traktat z Anglią 44 głosami przeciw 9. W prowincyi Nizza przeciągają ciągle jeszcze patroli gwardyi narodowej. Prócz klubu handlowego zamknęła policya także inne trzy kluby, w których obok kwestyi o taryfie dyskutowano także nad kwestyą „niepodległości Nizzy.“

(Poczta włoska.)

Turyń, 29. maja. Izba deputowanych obradowała dziś nad taryfą cłową i przyjęła bez odmiany kategorię zaproponowaną dla oliwy. — Ustawę względem sprzedawania rent przyjęto wczoraj 101 głosami przeciw 17. — Minister sprawiedliwości przedłożył wczoraj izbie projekt nowej organizacyi sądownictwa w Królestwie Sardynijskim.

Genua, 29. maja. Tutejsza deputacyja handlowa zaniósła prośbę do rządu, tyczącą się nowego podatku od cukru w której żąda wolności handlu a zarazem takich urządzeń, zapomoć których możnaby, pominiawszy wszelkie przywileje, prowadzić handel z wszystkimi narodami na stopie zupełnej równości.

Rzym, 26. maja. Rząd papieżki przyzwolił na restauracyę kasztelu San Angelo i twierdz w Civitavecchia 26,000 franków. Do robót użyci będą robotnicy z francuskiego korpusu okupacyjnego. — Francuski sąd wojenny, skazał dwóch żołnierzy papieżkich na śmierć przez rozstrzelanie. (Lit. k. a.)

Niemce.

(Reprezentanci państw niemieckich przy sejmie związkowym.)

Frankfurt, 30. maja. Na rozpoczęciem dzisiaj o pół do 1szej popołudniu posiedzeniu *sejmu związkowego* byli obecni: c. k. austr. prezydyalny poseł związkowy, hr. *Thun-Hohenstein* reprezentant Austrii, król. pruski generał-porucznik baron *Rochow* Prus, jen. v. *Xylander* Bawaryi, v. *Nostiz-Jankendorff* Saksonii, v. *Scheelle* Hannoveru, v. *Reinhard* Wirtembergu, v. *Marschall* Badenu, v. *Trott* Kur-Hessyi, v. *Münch-Bellinghausen* Wielkiego Księstwa Heskiego, v. *Bülow* Holsztynu i Lauenburgu, v. *Scherff* reprezentant Luxemburga i Limburga, v. *Fritsch* sasko-turyngskich państw, v. *Dungern* księstwa Nassau i Brunświku, v. *Oertzen* Meklenburga I. i II., v. *Eisendecker* Oldenburga i małych północno-niemieckich państw, v. *Linde* Lichtensteinu, baron *Holzhausen* Hessen-Homburga itd., burmistrz dr. *Harnier* reprezentant Frankfurta, senator *Banks* Hamburga, burmistrz *Brehmer* Lubeki, i burmistrz *Smidt* Bremy.

(Ustawa o notaryacie w izbach.)

Mnichów, 28. maja. Ustawa notaryatu dała powód do nieporozumienia między obiema izbami, gdyż na nowe prawodawstwo, którego ta ustawa jest częścią, powstaje izba radców państwa, jako na rezultat wywołanego od roku 1848 rewolucyjnego ruchu, a izba deputowanych broni go utrzymując, że jest potrzebnym postępem. Dlatego izba radców państwa przyjęła na pierwszym i drugim posiedzeniu w odmiennym składzie art. 1., 10. i 13. ustawy, w któ-

rych istotne postanowienia są zawarte, a izba deputowanych, gdy na wczorajszym posiedzeniu wszczęto mowę o tych zmienionych punktach, oświadczyła się powtórnie przeciw temu za pierwszą uchwałą.

(Zatrzymanie milicyi miejskiej w Karlsruhe.)

Karlsruhe, 27. maja. Milicya miasta Karlsruhe nie będzie rozwiązana. Wydział członków gminy i wydział mieszkańców miasta uchwały po wspólnej naradzie większością głosów przeciw trzem, zatrzymanie nadal tego instytutu. Opozycyę stawili najszczególniej młodzie ludzie, należący w większej części do stanów ukształconych, którzy słusznie tak długo jak tylko można usuwać się będą od przystąpienia do tego instytutu, który w terażniejszych stosunkach utracił wszelkie praktyczne znaczenie i dla pojedyńczego obywatela jest równie uciążliwy jak kosztowny. Z członków wydziału, którzy się za dalszem zatrzymaniem instytutu na mocy nowej ustawy o milicyi, zdecydowali, ukończyła już większa część lata obowiązujące do służby.

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 30. maja.)

Metal. austr. 5% — 74¹/₈; 4¹/₂% —. Akcy bank. 1134. Sardyn. 35¹/₄. Hiszpańskie 3% — 35. Polskie 500 L. 83¹/₂.

Prusy.

(Uroczyste odsłonięcie pomnika dla Fryderyka W.)

Berlin, 31. maja. Na rozkaz króla Jego Mości odbyło się dziś uroczyste odsłonięcie pomnika, wzniesionego na placu opery w pobliżu lip dla króla Fryderyka Wielkiego.

(Wielcy książęta Michał i Mikołaj w Berlinie.)

Berlin, 1. czerwca. Dzisiaj zrana o 4 godzinie przybyli tutaj w. książęta Michał i Mikołaj, i udali się natychmiast do Poczdamu, gdzie o godzinie 3 odbędzie się uczta familijna. Jutro zaproszeni będą do stołu wszystkie wojskowe deputacye.

Liczba obcych, przybyłych na wczorajszą uroczystość była bardzo znaczna. Liczne te odwiedziny posłużyły na korzyść przychodu wielu obywateli miejskich, zwłaszcza że większa część członków do deputacyi należących przybyła tutaj z swemi rodzinami.

(Kurs giełdy berlińskiej z 30. maja.)

Dobrowolna pożyczka 5% — 106¹/₄. Obligacye długu państwa 86¹/₂. Akcy bank. 94³/₄. Polskie listy zastaw. 93³/₄. Polskie 500 L. 83¹/₂. 300 L. 145 L. Frydrychsdyry 13¹/₁₂. Inne złoto za 5 tal. 87¹/₁₂. Austr. banknoty 79³/₂.

Dania.

(Podróż duńskich studentów do Norwegii.)

Kopenhaga, 29. maja. Tutejsi studenci wydali odezwę do uczniów uniwersytetu Upsali, aby się przyłączyli do podróży duńskich studentów do Norwegii; ale ci oświadczyli z ubolewaniem w bardzo uprzejmym liście, że nie są w stanie usnąć trudności, jakie ich udział napotkał w podróży do Norwegii. — Tutejsi więc studenci puszcza się w namienioną podróż w same Zielone świętki, do której także przyłączą się reprezentanci duńskich artystów, mianowicie profesorowie i rzeźbiarze *Bissen* i *Jerichau*, historyczni malarze *Sonne* i *Hansen*, instruktor *Nielsen* i mistrz śpiewu *Rung*. Z nauczycieli uniwersytetu pójdą z nimi: profesorowie *Abraham*, *Buntzen*, *Holten*, *Kayser*, *Schiern* i *Ussing*, i prócz uniwersytetu także profesorowie *Hauch* i *Hoyen*, pastor *Grundtwig* i magister *Hammerich*.

Turecja.

(Sprawa Egiptu. — Nieległość plemion Beduińskich. — Nieporozumienie z Serbią.)

Konstantynopol, 14. maja. Z Egiptu powrócił poseł J. M. sultana; przywiózł on z sobą zapewnienie uległości wice-króla, jego niezmiennej wierności i posłuszeństwa, lecz zarazem też niektóre pełne uszanowania protestacye, mianowicie przeciw redukcji wojska, któreby teraz dla niepewnego usposobienia ludności należało raczej powiększyć, — a czego dowodzi najlepiej krwawe powstanie pokoleń murzyńskich w górach. Co do reszty punktów rozstrzygać ma wspólna komisya złożona z wysłanników w. sultana i ze strony Egiptu, z uwzględnieniem specjalnych stosunków i stanu rzeczy w Egypcie. Wszelakoż wiadomo jest tutaj jak najdokładniej, że *Abbas* Basza dlatego tylko odosobnił się od monarchyi tureckiej przy przesłaniu przedmiotów przemysłu egypckiego na wystawę londyńską, iżby tym sposobem łatwiej mu było ukryć się z osobnem swem do lorda *Palmerstona* poselstwem. Reszty Basza postanowił przeto wysłać wojska tureckie do Egiptu dla ochrony rządu wice-króla, i tym sposobem uchylić trudności zredukowania armii egypckiej, a następnie uorganizować z pozostałej liczby wojsk egypckich siłę zbrojną mającą stanowić jedynie krajową milicyę.

— W Azji, mianowicie w północnych stronach Damaszku niektóre pokolenia beduińskie nie chciały zapłacić należnego haraczu, poraziły na głowę wysłanego przeciw nim z siłą zbrojną namiestnika z *Hossan*, i pojawszy go w niewolę porabali w sztuki. Syn poległego otrzymał wprawdzie urząd namiestniczy po ojcu, lecz rząd został bez odwetu, zwłaszcza że przeciw dzikim tym ludom koczującym trudno na puszczy wojować. Nieporozumienia z Serbią przybierają ważny charakter, zwłaszcza po tych doświadczeniach jakie zebrano na bojowisku bośniańskim, a obrót rzeczy i kierunek ruchu w Czernogórze spowodował rząd turecki do mianowania dla Hercegowiny osobnego namiestnika wbrew pierwotnemu planowi połączenia jej z Bośnią. Bowiem chociaż wazyr *Hajreddin* Basza jest mę-

zem światłym i reformie całkiem sprzyja, mimo to jednak nie posiada tak sprężystego charakteru, izby mógł skutecznie zapobiedz zewsząd mnożącym się trudnościom.

(Wiadomości potoczne z Konstantynopola.)

Z Konstantynopola piszą pod dniem 19. maja: Minister wojny, Mehemed Ali, został niespodzianie usunięty z posady, którą poruczone baszy Muterdjim Mechemedem. O przyczynie tej zmiany niesłychać jeszcze nic pewnego; domyślamy się tylko, że ją spowodowało osobiste nieporozumienie. Nowomianowany minister był przez długi czas szefem gwardii cesarskiej, radcą państwa i prezydentem rady wojennej; jego zdolności w zawodzie wojskowym wychwalają ogólnie. Ojciec jego był naczelnym komendantem artylerji, a później Kapudan-Baszą i odznaczał się zawsze patryotycznym sposobem myślenia. — Przy sposobności ustąpienia wojsk rosyjskich z księstw naddunajskich, przysłano gospodarowi Wołoszczyzny i Moldawii firman cesarski, zawierający pomiędzy innymi następujący ustęp: „Posełając Ci uniozonemu słudze Naszego państwa rozkaz, abyś stosownie do statutów organicznych wypełniał, zachowywał i umacniał ustawy krajowe i robiąc Ci wyraźnie odpowiedzialnym za utrzymanie porządku publicznego i wykonywanie ustaw bez względu na znaczenie i różnicę osoby, polecamy Ci oraz czuwać dzień i noc bez wytchnienia nad tem, aby każdy, ktokolwiekby się poważał działać przeciw statutowi organicznemu lub istniejącym ustawom krajowym, zakłócić spokój publiczny, lub sprzeciwić się władzy krajowej, natychmiast podług przepisów prawnych uwięziony, osadzony i w jak najkrótszym czasie ukarany został. Nadto powinienes pamiętać także o tem, abyś krajem rządził porządnie i po sprawiedliwości, tak jak go otrzymałeś od Naszej Ces. Mości, usuwał wszelkie powody mogące zakłócić spokojne życie mieszkańców i niweczył każdego czasu wiarogomne zamiary złych i obalamuconych ludzi, którzy w sławie narodu osobistych korzyści szukają.“ Na początku dokumentu tego powiedziano wyraźnie, że przeżyte po dziś dzień doświadczenia oświeciły już pewnie dostatecznie ludność obudwu księstw i zrobiły ją roztropniejszą na przyszłość. — W włoskim teatrze Naum wydarzyła się przed kilku dniami bardzo burzliwa scena. Stronnicy i przyjaciele śpiewaczki Lotti zrobili demonstrację na jej korzyść, wywołując ją kilkakrotnie raz po raz i obsypując kwiatami. Partję przeciwną rozgniewało to bardzo; z tego wszczęła się kłótnia zrazu na słowa tylko, lecz wkrótce zamieniła się w krwawą bójkę, tak że policja musiała oczyścić teatr. — *Journal de Constantinople* donosi o zupełnym załatawieniu niespokojów bośnijskich twierząc, że po upadku Bihaczy, która insurgentom wielkie korzyści nastroczała, można powstanie bośnijskie uważać za zupełnie przytłumione. W sprawozdaniu wysłanem w tej mierze do porty, żąda Omer-Basza zaszczytów dla oficerów i żołnierzy, którzy podczas oblężenia Bihaczy dali nadzwyczajne dowody waleczności. — Dawud Oglu, pełnomocnik porty w Berlinie, a od niedawna przydzielony także do ambasady wiedeńskiej, przybył tu statkiem parowym z Gałaczem. — Parowiec Suce-Emini odplynał z podróżnymi i powozami do Mekki. Jak zazwyczaj odbyły się przy odjeździe jego ceremonie religijne, przy których osobiście się znajdował. — Puszczenie żołnierzy na urlop rozpoczęło się już na wielką skalę. Nastaje ono co 5 lat regularnie dla żołnierzy, którzy już 5 lat wystużyli. — P. la Valette, nominowany poseł francuski, wyjechał do swego pomieszkania letniego w Therapie, z kądem czasami tylko przyjeżdżać będzie do Pera, aby dawać tam zwyczajne posłuchania w hotelu ambasady. (L. k. a.)

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe w obwodzie Stryjskim.)

Stryj, 1. czerwca. Według doniesień handlowych płacono na targach w Bolechowie, Kałuszu, Dolinie, Skolem i Bukaczowcach od 16. do 31. maja w przecięciu za korzec pszenicy 20r.—20r.—20r.—18r.45k.—17r.; żyta 15r.—16r.—16r.—13r.45k.—14r.; jęczmienia 12r.—14r.—11r.30k.—11r.40k.—10r.; owsa 6r.30k.—6r.—7r.—7r.30k.—6r.; hreczki 18r.—10r.—20r.30k.—20r.—10r.; kukurudzy 12r.30k.—12r.—11r.45k.—14r.10k.—12r.30k.; kartofli 6r.—9r.—6r.—6r.15k.—5r. Za cetnar siana 2r.30k.—3r.45k.—4r.30k.—2r.30k.—2r.30k.; wełny tylko w Bukaczowcach 100r. Sąg drzewa twardego sprzedawano po 11r.50k.—27r.30k.—10r.40k.—0—10r.; miękkiego 8r.—20r.—9r.45k.—6r.30k.—7r.30k. Funt mięsa wołowego kosztował 10k.—10k.—10k.—9k.—7½k. i garniec okowity 3r.45k.—4r.—4r.10k.—2r.55k.—2r.22k. w. w.

(Handel zbożem.)

Gdańsk, 23. maja. Na główniejszych angielskich prowincjonalnych targach pszenicę o 1 szyling na kwarterze wyżej notowano. W Londynie utrzymywały się dawne ceny z dążnością ku poprawie, głównie z powodu zimnej temperatury i żółtawego koloru, jaki zasiewy pszeniczne w ostatnich czasach przybrały. W pierwszej połowie maja termometr w nocy opadał niżej zera, co w Anglii jest rzadkim wypadkiem.

W ciągu tygodnia przybyło do Londynu kwarterów:

Pszen. jęcz. siodu owsa żyta bobu groch. wyki s.ln. rzep.
z kraju 2809 913 — 1643 — — 763 — — —
z zagran. 14831 12179 — 29353 — — 67 — — 1230
Maki z kraju cetn. 19,570, z zagranicy 17,441.

Zażalenia na zły stan pogody są powszechne i w skutku tego we Francji, w Belgii i w Holandji handel zbożowy więcej był ożywiony i wszędzie małe podniesienie notowano. Dodać musimy, że materialnych szkód dotąd nigdzie nie było; a tylko zrodziła się obawa, którą wszakże następne warunki temperatury zniszczyć lub usprawiedliwić mogą.

W początku tygodnia na gdańskiej giełdzie wiele mieliśmy ruchu i nawet ceny od 5 do 10 gul. się podniosły. Pszenice ciemne lecz ważne z okolic Hrubieszowa przyniosły 420 guld., celne Sandomierskie ziarno w małych partyach zapłacono wyjątkowo 430 guld. Ożywienie to jednak nie trwało i w ostatnich dniach ceny wróciły do dawnego stanowiska.

Sprzedano w ciągu tygodnia łasztów pszenicy 1,119, żyta 142, jęczmienia 69, grochu 62, owsa 8.

Za łaszt pszenicy płacono:

	Wagi funt. hol.	guld.	za korzec złp. gr.
	126 — 129	360 — 395	27 4 do 30 —
	130 — 131	385 — 405	29 — — 30 15
	133½ — 134	415 — 430	31 7 — 32 10
Żyto	122 — 124	210 — 218	15 24 — 16 10
	125 — 126	220 — 225	16 16 — 16 28
Jęczm	— — 109	— — 177½	— — — 13 9
Owsa	— — 74	— — 130	— — — 9 28
Groch		225 — 236	16 28 — 17 21

W ciągu tygodnia przeszło pod Toruniem na 12 berlinkach, 39 galarach polskiej pszenicy 1,030 łasztów, 10,438 belek sosnowych 350 belek dębowych i 9 kop. pipówek.

Wysokość wody pod Toruniem stóp 3 cali 6.

Kursa samian. Londyn 3 miesięczny 199½, Hamburg 10 tygodniowy 44⅞, Amsterdam 70 dniowy 101½, Warszawa 8 dni 94 do 94½.

Makowski Kędzior et Comp.

Kurs lwowski.

Dnia 6. czerwca.

	gotówka		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	5	52	5	57
Dukat cesarski	5	59	6	4
Półimperyal zł. rosyjski	10	13	10	19
Rubel śr. rosyjski	1	58½	1	59½
Talar pruski	1	51	1	54
Polski kurant i pięciozłotówk.	1	29	1	30
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr.	86	52	87	45

(Kurs wekslowy wiedeński z 3. czerwca.)

Amsterdam 177 l. 2. m. Augsburg 128 l. uso. Frankfurt 127¼ l. 2. m. Genua 148½ p. 2. m. Hamburg 187¾ l. 2. m. Liworna 125 l. 2. m. Londyn 12-31 l. 2. m. Medyolan 33¾. Marsylia 150¾ l. Paryż 150¾ l. Bukareszt 216. Konstantynopol 357. Agio duk. ces. —.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 5. czerwca

Hr. Komorowski Cypryan, z Żółkwi. — Hr. Stadnicki Bronisław, z Olśzanicy. — Hr. Ostroróg Leon, z Zaleszczyk. — Hr. Lancoroński Teodor, z Poddubiec. — Hr. Bąkowski Jan, z Stryja. — Br. Błażowski Krzysztof, z Jazłowca. — PP. Tustanowski Władysław, z Krakowa. — Janiszewski Juliusz, z Woleniowa. — Grochowalski Antoni, z Brzeżan. — Zawadzki Marcin, z Iwanówki. — Passakas Liberat, z Zaleszczyk. — Lewicki Józef, z Złoczowa.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 5. czerwca

PP. Rubczyński Maurycy, do Popowic. — Urbański Rudolf, do Dobroszyna. — Strzelecki Krzysztof, do Płuchowa. — Kotkowski Apolinary, do Tarnopola. — Bogdański Edward, do Przemyśla. — Mastowski Isidor, do Nowosiółek. — Lityński Wenanty, do Litwinowa.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 5. czerwca.

Pora	Barometr wmiarzewied. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan tem- peratury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god.zr.	28 1 4	+ 10°	+ 19°	połud.-wschodni	pochm. ☉
2 god.pp.	28 1 2	+ 19°	+ 9°	" "	" "
10 g.w.	28 1 0	+ 13°		" "	" "

TEATR.

Dziś: kom. polska: „Wizerunek kochanki“ i dramat J. Korzeniowskiego „Pani Kasztelanowa.“

Jutro: przed. niem.: „Die Stimme von Portici.“